



T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI



ZONGULDAK
KÖMÜR JEOPARKI | COAL GEOPARK

SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM



Doç.Dr.Arzu BAYRAMOĞLU
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü

2024, Zonguldak



T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI



ZONGULDAK

KÖMÜR JEOPARKI | COAL GEOPARK

HEDEF/AMAÇ

Batı Karadenizin Jeopark merkezi olan Zonguldak Kömür Jeoparkı, jeolojik mirasın yanı sıra kültürel, doğal ve endüstriyel miras bakımından son derece zengindir. Bu zenginliklerden en iyi şekilde yararlanabilmek ilimizin potansiyelini bilmekten geçmektedir. Bu bağlamda bu sunumun amacı Zonguldak kadın kooperatifi üyelerine çevreye duyarlı üretim biçimi olan sürdürülebilir tarım konusunda bilgi vermek ve farkındalıklarını arttırmaktır.

SUNUM AKIŐI



T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI



- Temel Kavramlar: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma, Kırsal Kalkınma ve Kadın
- Sürdürülebilir Tarım Türleri: Organik ve İyi Tarım
- Akıllı Tarım
- Tarım Sektöründe Kalite Sistemi: GTAP
- Sözleşmeli Tarım
- Tarımsal Destekler
- Zonguldak'ta Sürdürülebilir Tarım Uygulamaları
- İlham Veren Tarımsal Üreticiler
- Zonguldak'a Özgü Marka Olabilecek Sürdürülebilir Ürünler
- Değerlendirme





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK



❖ Sürdürülebilirlik, sosyoekonomik sistemin güncel gereksinimlerinin gelecek kuşakların gereksinimlerinin karşılanmasını ipotek altına almayacak, önlemeyecek veya engellemeyecek şekilde bugünden karşılanması demektir. Çağımızın en önemli ve kritik kavramlarından biridir.

❖ Çok boyutlu bir kavram olan Sürdürülebilirlik anlayışının temeli, çevreye zarar veren bütün insan davranışlarının ortadan kaldırılması ve bu davranışların gerisindeki düşünce yapısının çevreyle uyumlu hale getirilmesi ilkesine dayanmaktadır.



❖ Sürdürülebilir kalkınma düşüncesi (Brundland Raporu, 1987)

- Yoksulluğun ortadan kaldırılmasını,
- Doğal kaynak etkinliğinin maksimum düzeye taşınmasını,
- Ülke nüfuslarının kontrol altına alınmasını ve belki de en önemlisi çevreyle dost teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılmasını ön plana çıkarmaktadır.



Sürdürülebilir kırsal kalkınma ile sürdürülebilirlik perspektifinden kırsalda yaşayan nüfusun kişi başına düşen gelirin ve yaşam şartlarının artması hedeflenmektedir. Kırsal kalkınma, kalkınma planlarının öncelikli alanlarından biridir.





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
KALKINMA
HAMLESİ



KIRSAL KALKINMA VE KADIN

❖ Kadınlar, kırsal kalkınmanın en temel aktörleridir.

Dünya bankasının sosyal kalkınma programlarının temel unsuru kadınlardır.

Bugün kadın ve kalkınma konusu; kadının daha üretken olması, emeğini daha etkin kullanması değil, kadının güçlenmesi, üretim sürecindeki rolü, işgücüne katılımı, modern kurumlara ulaşabilme (yayım, eğitim, kredi, sağlık ve sosyal hizmetler vb.) yolları, kendi emeği ve gündelik yaşam üzerindeki denetim gücünü artırabilmesi, erkeklerle eşit bir biçimde kalkınma sürecine katılabilmesi biçiminde algılanmaktadır.





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM

- ❖ Sürdürülebilir Tarım, yeterli ve kaliteli gıda maddesinin uygun maliyetlerde üretimi, tarım yapılan arazinin, çiftçilerin, çevrenin ve doğal tarım kaynaklarının korunmasını geliştirecek sistem ve uygulamaları içerir.
- ❖ Geleneksel (konvansiyonel) endüstriyel tarım ile çok fazla üretim yapmak ve kar elde etmek mümkün olsa da bu yöntemin uzun vadede hem doğayı hem de canlı hayatını tehlikeye atacak sonuçlar ürettiği bilinen bir gerçektir.

Sürdürülebilir Tarımın Amaçları; Bir yandan tarımda verimliliği korurken diğer yandan da çevreye verilen zararı azaltarak, kısa ve uzun dönemde ekonomiyi canlı tutmak, enerji tasarrufu sağlamak, su miktarı ve kalitesi ile biyoçeşitliliği koruyarak tarımla uğraşanların yaşam kalitesini yükseltmektir.



- * **Tarım topraklarının verimliliğinin artırılması için** üreticilerin, aşırı kimyasal ilaç ve gübre kullanımına dayalı tarımsal üretim yöntemlerini terk ederek, bölgelerine uygun uzmanlarca tavsiye edilen yeni üretim tekniklerini pratiğe geçirmeleri gerekir. **Tarımda verimliliği arttırmak** ve verimliliği sürekli kılmak için hasat edilen ürünler tarafından kaldırılan, yıkanma veya buharlaşma yoluyla kaybolan besin maddeleri mutlaka tekrar toprağa geri verilerek doğal denge korunmalıdır.
- * **Tarımsal işletmede uygun yönetim modeli**, çiftlik, tarla ve bölgenin fiziksel koşullarına uygun ekonomik girdi teminine yönelik olmalıdır.
- * **Tarımsal yan ürünlerin değerlendirilmesi**, için **hayvancılığa** önem verilmesi gerekmektedir.
- * **Yetiştirilecek ürünün pazarlama kanalları** önceden belirlenmelidir.



• Tarımsal Üretimde Verimliliği Arttırmanın Yolları-I

- ❖ Toprağın **organik maddesini ve nemini koruyan** tavda bir tohum yatağı hazırlığı için ağır tavda toprak işlemeden kaçınılmalı,
- ❖ **Üçe bölünerek azotlu gübreleme** uygulanmasının yapılması,
- ❖ **Kaliteli çeşitlerin** ekiminin gerçekleştirilmesi,
- ❖ **Toprak analizine** göre dengeli gübreleme (N,P,K,Ca,Zn) yapılması,
- ❖ **Sertifikalı tohumlukların** kullanılması,
- ❖ **Aşırı (sık) tohumluk ekiminden kaçınılması** ve uygun ekonomik bir ekim nöbeti yapılması,
- ❖ **Zamanında** ekimin yapılması,
- ❖ **Bilinçli yabancı ot ilaçlaması** yapılması,
- ❖ **Kurak yıllarda** sulama yapılması,
- ❖ **Depolamanın** uygun şartlarda olması,
- ❖ **Hasadın zamanında** yapılması gerekmektedir.



• Tarımsal Üretimde Verimliliği Arttırmanın Yolları-II

- ❖ Hastalık ve zararlılara dayanıklı çeşitler seçilmeli,
- ❖ Pestisitlerin kalıntı etkileri pilot uygulamalarla izlenilmeli,
- ❖ Çevre kirliliğine yol açmayan kimyasal ilaçlar uygun pülverizatörlerle kullanılmalı,
- ❖ Süne, yaprak biti gibi bazı zararlılara karşı kullanılan kimyasal ilaçların yerine mümkünse biyolojik mücadele yapılmalı,
- ❖ Son ilaçlama ile hasat arasındaki süre üzerinde dikkatle durulmalı,
- ❖ Ekotoksikolojik lâboratuvarlar her tarımsal bölgede kurulmalı,
- ❖ Doğal predatörlerin çoğalması için parazitlere en az etkili dar spektrumlu, kalıcı özelliği olmayan ilaçlar seçilerek önerilen dozun üzerinde ilaç kesinlikle kullanılmamalı,
- ❖ Bitkilerin çiçeklenme döneminde ilaçlama yapmaktan kaçınılmalı,
- ❖ Bölgesel düzeyde önem arz eden ekosistemlerde (içme suyu havzası gibi) ilaçlama yapmaktan kaçınılmalı ve ekonomik eşğin altında olan hastalık ve zararlılara karşı ilaçlama yapılmamalıdır.
- ❖ Güneş, su enerjisi başta olmak üzere **yenilenebilir enerji kaynakları tercih edilmelidir.**



Olumlu Etkiler

- ❖ Sürdürülebilir tarım ile sağlıklı ve besin kalitesi yüksek ürün elde etmek
- ❖ Kimyasal maddelerin zararlarının insan, çevre ve hayvanlar üzerinde oluşturduğu olumsuz etkilerden korunmak,
- ❖ Üretim masraflarını düşürmek,
- ❖ Tarımda çalışan insanların sağlığını korumak,
- ❖ Kadın istihdamında artış ve kırsal kalkınmayı sağlamak mümkün olmaktadır.

Olumsuz Etki

- ❖ Çevre dostu üretimin kısa vadede maliyetleri arttırması ve bunun da gıda fiyatlarını yükseltmesi bu üretim biçimin dezavantajı gibi görünmektedir. Zira hızla artan dünya nüfusunun gıda ihtiyacını da giderek artmaktadır.



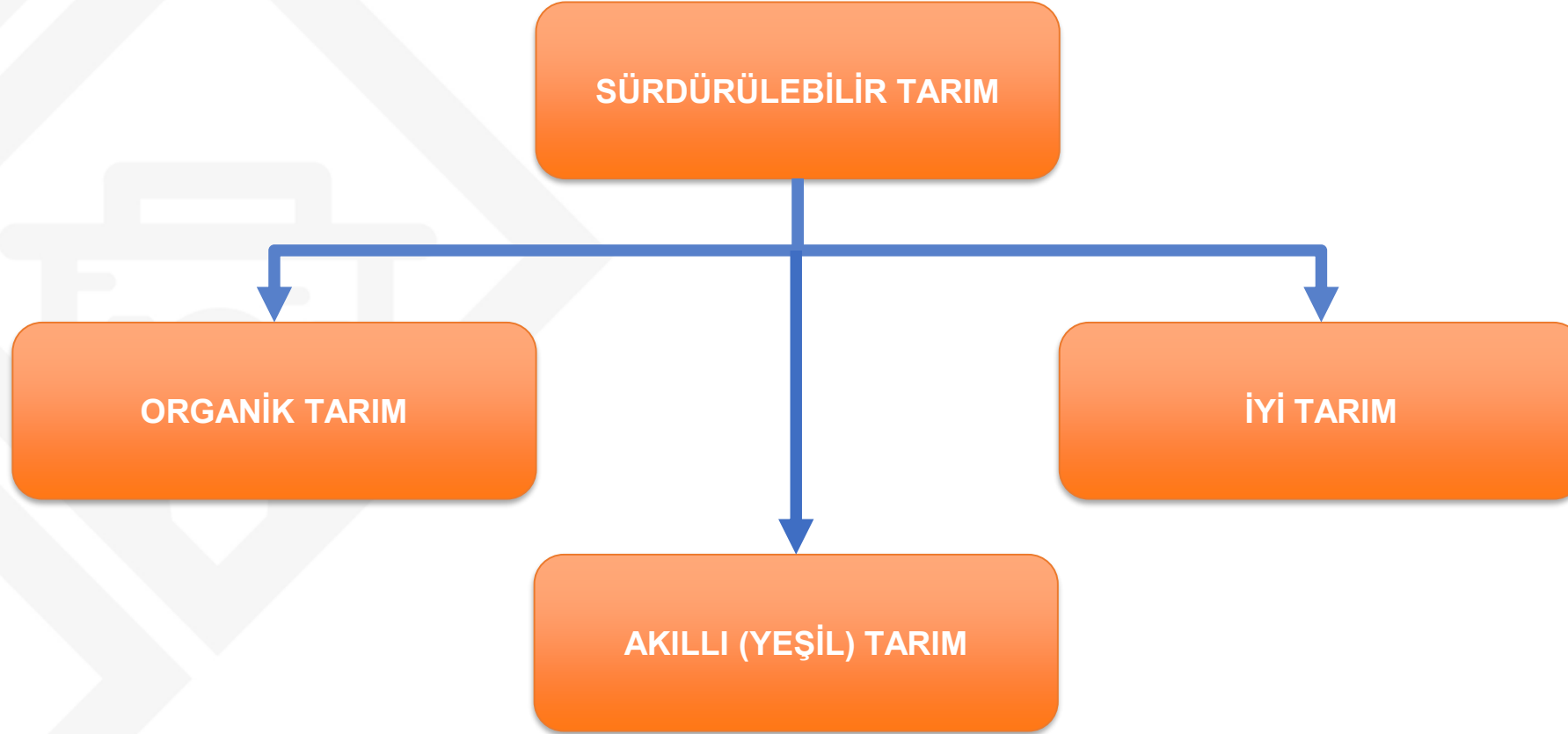


T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM TÜRLERİ



• ORGANİK TARIM

- * Organik Tarım, tarımsal ilaç, suni gübre, hormon, antibiyotik ve zararlı gıda katkı maddeleri gibi uygulamaları yasaklayan, üretimden tüketime her aşaması kontrollü, doğal kaynakları en iyi şekilde kullanarak sağlıklı tarımsal ürünler üretilmesini sağlayan bir tarım sistemidir.
- * Organik tarımın amacı; toprak, su ve havayı kirletmeden, insan, hayvan, bitki ve çevre sağlığını koruyarak sürdürülebilir üretim yapmaktır. Böylece, daha sağlıklı ve güvenilir gıdalar üretilirken; toprak, su, hava gibi yaşam için esas olan unsurları da kirletmeden yıllar boyunca korumak mümkün olacaktır.



- * Organik bitkisel üretim, bağımsız yetkilendirilmiş denetleme kuruluşları ile sözleşme kapsamında ve onun kontrolünde yapılır. Organik üretim yapacak çiftçi organik tarım kontrol ve sertifikasyon kuruluşundan herhangi biri ile temasa geçerek organik üretim yapacağını beyan eder ve kimlik bilgileri ile tarla/bahçe bilgi ve belgelerini sunar. İlgili kuruluş müteşebbisin tarlasını/bahçesini inceleyerek organik yetiştiricilik yapılıp yapılmayacağına karar verir.
- * Organik yetiştiricilik yapılacak nitelikteyse sözleşme imzalanır ve yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşu, müteşebbis bilgilerini en yakın Tarım İlçe Müdürlüğüne verir. Tarım İlçe Müdürlüğü bu bilgileri bağlı bulunduğu Tarım İl Müdürlüğü İstatistik Şube Müdürlüğüne sunar. Bu şube ise ilgili bilgileri istatistik amaçlı olarak Tarım Bakanlığı bünyesindeki Organik Tarım Komitesine aktarır. Organik tarım kontrol ve sertifikasyon kuruluşu organik tarım yapacak müteşebbisi geçiş sürecine alır.

Ayrıntılı bilgi için <https://ctrorganic.com/>
<https://nissert.com.tr>



NISSERT
Uluslararası
Sertifikasyon ve
Denetim Hizmetleri
Ltd. Şti.





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



İYİ TARIM

* **İyi Tarım**, çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen, doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile güvenilir ürün arzının sağlanması amacıyla yapılan bir tarımsal üretim biçimidir.

İyi Tarım uygulamalarını Amacı?

- * Zirai ilaç kullanımını en aza indirerek, çevre ve insan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması,
- * Gıda Güvenliğinin sağlanarak, tüketicinin satın alacağı ürünlere karşı güvenin artırılması,
- * Üretimde tutulacak kayıtlarla, Tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirliğin sağlanması,
- * Doğal kaynakların korunması amaçlanmaktadır.



Organik Tarım ve İTU Farkları

| Üretim Materyali | Organik Tarım | İTU |
|------------------|--|---|
| Tohum | Organik Sertifikalı Tohum <i>yada ilaçsız tohum</i> | <i>Tohum Sertifikalı</i> (GDO' lu materyalde Türkiye mevzuatı geçerli pestisit kısıtlaması yok) |
| Fide | Organik Sertifikalı Fide, Organik Sertifikalı Aşılı Fide (Kesinlikle GDO'lu üretim materyali kullanılmaz!) | Fide üretiminde kayıt tutmak gerekiyor; hazır fide firmasından temin edilen fideler avantajlı 'Aşılı Fide' önemli! |



Organik Tarım ve İTU Farkları

| | Organik Tarım | İTU |
|-------------------------------|---|--|
| Toprak Hazırlığı ve Korunması | Minimum Toprak işleme, Rotasyon, Yeşil Gübreleme, örtü bitkileri Topraksız tarım'a izin verilmez. | Uygun işlemeyi tavsiye eder. Topraksız tarım tekniği kullanılabilir. |
| Toprak Dezenfeksiyonu | Solarizasyon veya Buharla dezenfeksiyon (kimyasal dezenfeksiyon kullanılmaz) | Solarizasyon, <i>buhar veya Türkiye mevzuatına uygun kimyasal yöntemler.</i> |
| Gübreleme | Organik gübreler; At, tavuk gübresi...vs Kompost, Vermicompost, Deniz Yosunu ürünleri, kan unu,kürk...vs (Organik tarım yönetmeliğinde izin verilenler) | Toprak analizine dayandırılmalı. |
| Ekim-Dikim | ✓ Sık dikimden kaçınılmalıdır | ✓ Sık dikimden kaçınılmalıdır |



Organik Tarım ve İTU Farkları

| | Organik Tarım | İTU |
|----------------------------|--|---|
| Meyve Tutumunun Sağlanması | ✓ <u>Bombus terrestris</u> , Vibrasyon | ✓ <u>Bombus terrestris</u> , Vibrasyon tercih edilmektedir. |
| Sulama | ✓ Damlama sulama ideal, <i>etkin ve gerektiği kadar su kullanımı genel kural.</i> | ✓ Damlama sulama ideal, <i>etkin ve gerektiği kadar su kullanımı genel kural.</i> |
| Münavebe (Rotasyon) | Organik tarımda rotasyon esastır ancak serada uygulanması kolay değildir. İlkbahar'da Domates Sonbaharda Salata-marul gibi | Kısıtlama yoktur. <i>Münavebe tavsiye edilir.</i> |



Organik Tarım ve İTU Farkları

| | Organik Tarım | İTU |
|--|--|---|
| Hastalık ve Zararlı Yönetimi  | <p>Koruyucu önlemler, Doğal Düşmanlardan (Predator, parazitoid) yararlanma, Mikroorganizmalar; <i>Bacillus thuringiensis</i> gibi (Alet- ekipmanları kaynar su , Klorlu su, Bakır sülfat çözeltisine daldırma) (Organik tarım yönetmeliğinde izin verilenler)</p>  | <p>“Entegre Mücadele” tekniklerinin kullanımı Zorunludur. Öncelikle koruyucu önlemler, Biyolojik Mücadele, En son olarak <i>Türkiye mevzuatına uygun Pestisit kullanımı!</i></p>   |





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



AKILLI TARIM

* **Sürdürülebilir tarım kapsamındaki önemli kavramlardan biri de «akıllı tarım» kavramıdır. Akıllı tarım, tarımsal verimliliği artırmak için toprak ve ürün yönetimi, kaynakların daha ekonomik kullanımı ile çevreye verilen zararın en aza indirilmesini sağlayan tarımsal tekniklerin bütünüdür. Bu kapsamda klasik üretimden vazgeçilerek, araziyi homojen olmayan değişken bir yaklaşımla ele alan bir sistemin uygulanması amaçlanmaktadır.**

❖ **Bilgi ve iletişim teknolojilerinin tarımda kullanılması ile hava koşulları, toprağın nem miktarı, toprak kalitesi, mahsulün büyüme miktarı, hayvan sağlığı gibi önemli veriler toplanabilmektedir.**



Sürdürülebilir tarımın bir diğer önemli boyutu kaliteli gıda üretimi ve gıda güvenliğini sağlamaktır.

- * Gıda güvenliği, gıda maddelerindeki doğal olmayan bileşenlerin olmaması, zararsız veya kabul edilebilir seviyelerde bulunması ve gıda hijyeninin sağlanması anlamına geldiği gibi, gıdaların üretimi aşamasında işletmelerin çevre ile ilişkisi, toplum sağlığı ve refahı ile de doğrudan ilintilidir.
- * Perakendeciler müşterilerine sundukları ürünün güvenli olduğunu ve sürdürülebilirlik prensibine bağlı kalınarak üretildiğini garanti etmek amacıyla bir araya gelerek GAP (Good Agricultural Practices - İyi Tarım Uygulamaları) kavramını ortaya sürmüşlerdir.
- * 1997 yılında Avrupa Perakendeciler Ürün Çalışma Grubu (EUREP - Euro-Retailer Produce Working Group)'nun kar amacı gütmeyen bir girişimi olarak başlatılan EUREPGAP (yeni adıyla GLOBALGAP), EUREPGAP Teknik ve Standartlar Komitesi tarafından GAP'nin geliştirilen şartlarına göre tarladan sofraya tarımsal ürünlerin güvenliğini sağlama, gıda kalitesini yükseltme amacı gütmektedir.



* Öncelikle yaş meyve ve sebzelerin Avrupa Birliği ülkelerine ihracatında bir ön şart halini alan **GLOBALGAP belgesi**, Avrupa Birliği (AB) perakendecilerinin tüketicisine sağladığı bir ürün izleme güvencesidir. Tüketici raftan aldığı herhangi bir gıdanın gıda hijyeni açısından güvenlik riski taşımadığı ve çevre ile dost uygulamalar yoluyla üretildiği konusunda taahhüt verilmesini istemektedir.

* AB'ye ihracat yapmak isteyen üretici ve/veya ihracatçı, ürününün bu taahhütleri yerine getirdiğini perakendeci aracılığı ile tüketiciye ispat etmek durumunda kalmaktadır. Bunun sonucu olarak ilgili taahhütlerin karşılandığını gösteren ve üçüncü taraf bağımsız kuruluşlarca verilen GLOBALGAP Belgesi kavramı ortaya çıkmıştır.

* GLOBALGAP Belgesi üretici ve/veya ihracatçının ürününü AB pazarına ulaştırmasında bir pasaport görevi görmektedir. İyi Tarım Uygulamalarını belgeleyen GLOBALGAP belgesi, ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi, OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi standartları ile iç içedir.

* Ülkemizde hızla yerleşmeye başlayan bu anlayıştan ötürü bazı büyük perakendeciler, müşterilerine sundukları ürünlerin güvenilirliğinin bir kanıtı olarak üreticilerden/tedarikçilerinden GLOBALGAP belgeli ürün talep etmeye başlamışlardır.



• GAP Belgesinin Sağladığı Avantajlar Nelerdir?

- * Üretim sırasında tüketicinin bulunduğu ülkenin tarımsal mevzuatı ve ürünün yetiştirildiği ülkenin tarımsal mevzuatına uygun işlemler yaptığını gösterir.
 - * Üreticinin ürününün güvenilirliğini, kalitesini ve değerini artırır.
 - * Üretim miktarı ve kalite kayıpları önlenir.
 - * İhracatçılar bu uygulama ile tarife dışı engelleri aşmış olur.
 - * Uygulama ile birlikte ihracatçılar daha geniş pazarlara ulaşırlar.
 - * Ürünün izlenebilirliği ve sağlıkla ilgili risklerinin azaltılması ile artan talepler sayesinde daha fazla gelir elde ederler.
 - * Sürdürülebilir, çevreye karşı sorumluluk alan bir üretim, doğal hayatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik bir üretim yapılıdır.
 - * Tarımın çevreye olan zararlı etkilerinin azaltılmasını sağlar.
 - * Korumacı bir yönetim planı uygulanmış olur.
 - * Gıda güvenliği ve insan sağlığı ile ilgili riskleri azaltır.
 - * Ürünün kaynağı hakkında izlenebilirlik sağlar.
 - * Üründe kalite ve güvenilirliği sağlar.
 - * Tüketicilerin gıda kalitesi ve güvenliği ile ilgili talepleri başarı ile karşılanır.
- <https://www.ekolbelgelendirme.com/global-gap-belgesi/>





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



SÖZLEŞMELİ TARIM

* **Sözleşmeli üretim**, çiftçilerin üretim risklerini azaltma, girdilere ve teknolojilere yapılan yatırımları arttırma ve böylece daha yüksek verimlilik ve gelire erişme potansiyeli ile piyasa başarısızlıklarına kurumsal bir yanıt olarak ortaya çıkan bir iş modelidir. Küçük ölçekli çiftçilerin modern tedarik zincirlerine katılımı, yoksulluğun azaltılması ve kırsal ekonomik kalkınma açısından oldukça önemlidir. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından kurulan **DİTAP (Dijital Tarım Pazarı) platformu** sözleşmeli üretim modelini sağlamaktadır.

* Sözleşmeli üretim modelinde üreticilerin tedarik zincirindeki ortakları ile daha yakın çalışması gerekmektedir. Bu nedenle, tarım ürünlerini işleyen şirketler, kalite ve miktar bakımından ihtiyaçlarını karşılayan düzenli hammadde tedarikini sağlamak için çiftçilerle sözleşme yapmaktadır.

* Sözleşmeli üretim, çiftçilerin ürünlerini ne zaman, kime ve hangi fiyattan satacaklarını önceden bilmelerini sağlamaktadır. Bu sayede, tarımsal üretimin öngörülemez risklerini azaltmaya yardımcı olmakta ve üretim daha iyi planlanabilmektedir. Çiftçilerin dalgalı fiyatlarla ilişkili riskler, doğal afetler ve iklim değişikliği ile ilgili kayıpları, sözleşme kapsamında alıcıyla paylaşılmaktadır. Alıcılar ayrıca finans ve teknik yardım da dahil olmak üzere girdilere eriştiklerinde, sözleşmeli tarım önemli ölçüde artan verim ve kârlılık yaratmaktadır.



- **DİJİTAL TARIM PAZARI (DİTAP)**



DİJİTAL TARIM PAZARI'NA HOŞGELDİNİZ

Tarım ve Orman Bakanlığı olarak tarımda dijitalleşme adına çok önemli bir projeyi sizlerle buluşturuyoruz. Çiftçimizin alın teri ve binbir emekle ürettiği ürünler, Dijital Tarım Pazarı (DİTAP) sayesinde değer fiyattan tüm alıcılar ve üreticiler ile artık bu online platform üzerinden buluşabilecek.

Hem üretici hem tüketici hem de sektör kazanacak!

Alıcı Girişi

Üretici Girişi



Dijital Tarım Pazarı (DİTAP), özellikle küçük ölçekli çiftçilerin minimum seviyede risk altında alıcılarla bir araya gelmesini sağlamak ve gelirlerini artırmak amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2020 Mayıs ayında kurulmuş bir platformdur. Bu platform aracılığı ile çiftçiler ve alıcılar kolaylıkla buluşmakta ve sözleşmeli üretimin faydalarından maksimum düzeyde yararlanabilecektir.

Dijital Tarım Pazarı (DİTAP) çiftçi, tüketici, sanayici, halci, yan tarımsal üretimin her basamağındaki aktörleri bir araya getiren bir platform olarak T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tasarlanmıştır. Bu platform, arzın taleple buluştuğu, tohumdan çatala kadar olan tarımsal değer zincirinin takip edildiği, sürdürülebilir üretim ve tedarikin sağlandığı, tek elden yönetilen, kaliteli ürüne uygun fiyatlarla ulaşılan, planlı üretimin yapılabildiği ortak bir pazar oluşturma amacıyla kurulmuştur.



DİTAP'IN ÜRETİCİLER VE FİRMALAR AÇISINDAN SAĞLADIĞI FAYDALAR-I

- * Tarım ürünlerinin platform üzerinden direkt olarak satışının yapılması, fiyatların sezon öncesi öngörülebilir olmasını (ileri vadeli fiyatlandırma) sağlar ve fiyat oynaklığını azaltır.
- * Ürün bulamama riskini azaltır, arz-talep dengesini olumlu etkiler.
- * Sistemin İngilizce versiyonu ile dış pazarlara entegrasyon sağlanır.
- * Üretim ve tüketim bölgeleri arasında kısalan mesafe ile lojistik maliyetler açısından avantaj sağlanması ve etkinlik ile gıda israfının azalması, ürünlerin öncelikle üretildiği yerde tüketilmesi sebebiyle hızlı, ekonomik ve daha az kayıp ile pazara erişim sağlanır.
- * Coğrafi işaretli ürünler başta olmak üzere işlenmiş ürünlerde markalaşma sağlanır, böylece yöresel ürünler hem ulusal hem de küresel pazarlarda pazarlanabilir,
 - * Sözleşmeli üretim yoluyla doğru girdi kullanımı ve verimliliğin artması, pazarın istediği miktar ve kalitede üretim sağlanması, üretilen ürünün satışı ve pazara ulaştırılması konusunda avantaj sağlanmış olur.



• DİTAP'IN ÜRETİCİLER VE FİRMALAR AÇISINDAN SAĞLADIĞI FAYDALAR-II

- * Girdilerin temininden itibaren tedarik zincirindeki optimizasyonla maliyetlerin düşmesi, tarafların talebi durumunda sertifikalı tarım danışmanlarının süreçte etkin rol oynaması söz konusudur.
- * Tarım ve sanayi bütünleşmesi ile tarımın finansmanına katkı sağlanmaktadır.
- * Sözleşmeli üretim ve tarımsal planlama sayesinde gıda arz güvenliğinin daha da güçlenmesi, tarımsal ürünlerin pazarlaması ve tarıma dayalı sanayinin zamanında ve nitelikli hammadde talebinin karşılanması, gıda işleme sanayisinin sözleşmeli üretim yoluyla üretiminin artırılması mümkün olmaktadır.
- * Girdi finansmanı kolaylığı ile tohum, gübre, ilaç gibi ürünlerin tedarikinin sağlanmaktadır.
- * Küçük işletmelerin sözleşmeli üretim yoluyla rekabet avantajına kavuşması, az miktarda üretim yaptıkları ürünlerin markalaştırarak yüksek katma değer ile satabilmektedir.
- * Bitkisel üretim yapan üreticilerin sözleşmeli üretim yaptıkları taktirde yüzde elli faiz indirimine ilave yüzde yirmi faiz indirimli işletme kredisi kullanabilmektedir.
- * Kooperatiflerin ve birliklerin bu sistemde aktif rol alması ve üreticiye gerçek katma değer yaratması mümkündür.





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



TARIMSAL DESTEKLER



Fizibilite destekleri

Ajans, bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına, bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesine, bölgenin yenilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirilmesine yönelik projelerin fizibilite çalışmalarına doğrudan mali destek verebilir. Bu destek türünde proje teklif çağrısı usulü uygulanmaz

Fizibilite desteği kapsamında sunulan projenin aşağıdaki kriterlerden en az biriyle uyumlu olması gerekmektedir. Bunlar;

- * Bölgenin ekonomik ve sosyal açıdan kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına yönelik olması
- * Bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesine katkı sağlaması
- * Bölgenin yenilikçilik ve girişimcilik kapasitesinin geliştirmesini hedeflemesi



Kırsal kalkınma programı kırsal alanlarda gerçekleştirilecek olan yatırımlar için verilen teşvikleri kapsamaktadır. Kırsal alanlarda gerçekleştirilecek olan başta tarımsal faaliyetler olmak üzere birçok alanda yatırımcılara fayda sağlar. Özellikle yeni tesislerin kurulması ve yapılan faaliyetlerin çok daha teknolojik ve modern olması için bu teşvikler verilmektedir.

Teşviklerden Yaralanabilecek Proje ve Faaliyet Alanları



- * Tarımsal ürünlerde kurutma, dondurma, paketlenme ve depolanma gibi faaliyetler için tesis kurulması, daha önceden yapılan yatırımların tamamlanması, daha önce kurulmuş olan tesislerin kapasitelerinin artırılması, tesislerin daha modern ve teknolojik hale gelmesine yönelik yatırımlar için teşvik alınabilir. (Tıbbi ve aromatik bitkiler, hayvansal ürünler, çelik silo ve soğuk hava deposu)
- * Tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar; modern yeni seralar, büyükbaş hayvancılık sabit yatırımlar, küçükbaş hayvancılık sabit yatırımlar, kanatlı yetiştiriciliği için sabit yatırımlar, kültür mantarı üretimi sabit yatırımları, büyükbaş ve küçükbaş için kesimhane yatırımları, kanatlı kesimhaneleri)
- * Yenilenebilir enerji üretim tesisi, su ürünleri yetiştiriciliği
- * Hayvansal ve bitkisel orijinli gübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması için kurulacak olan tesisler

<https://www.yatirimadestek.gov.tr/haber/kirsal-kalkinma-destekleri-2023-2024-donemi-teblig-iilan-edilmistir/99>



Kırsal kalkınma destekleri kişilerin kırsal alanlarda yapacakları yatırımların büyüklüğüne göre değişmektedir. Kalkınma projeleri kapsamında yatırımcılara en az %40 en fazla ise %70 oranında hibe desteği sunulmaktadır. Yatırımcıların, bu alanda yatırım yapmadan önce fizibilite çalışması ve analiz yapması önemlidir.

Kırsal kalkınma programı kapsamında sunulan destekler aşağıdaki gibidir:

- * Çiftçiler için mazot, gübre, veterinerlik hizmetleri ve traktör yardımları yapılır. Ayrıca uygun olan kişilere sübvansiyonel krediler de sunulmaktadır.
- * Badem, ceviz, arıcılık, seracılık, bitkisel ürünler ve su ürünleri alanında çeşitli özel hibe desteği sağlanmaktadır.
- * Kırsal kalkınma destekleri programı kapsamında pek çok faaliyet için çeşitli indirimler de sağlanabilmektedir.



AB kırsal kalkınma yatırım desteklerindedir.

- * Gıda işleme, paketlenme, depolama için sıfırdan yarım kalmış ve kapasite artırımı yatırımlarını kapsamaktadır.
- * Et, süt üretimi, bitkisel ürün üretimi, mantar üretimi, tıbbi ve aromatik bitkiler, arıcılık, fide ve fidan yem bitkileri, solucan gübresi, konaklama, yeme içme tesisleri vb. gibi geniş bir alanda destekleme yapılmaktadır.
- * Yatırımlar %75 oranında AB tarafından fonlanmaktadır.
- * 2024 yılı bütçe destek miktarı 80.000.000 avroya kadar ulaşmaktadır.

<https://ipard.tarimorman.gov.tr/>



KOOP-DES Programı ile kooperatif ve üst kuruluşlarının üretim ve istihdama katkısı olacak yatırım projelerinin desteklenmesi, faaliyetlerinde etkinlik ve verimliliğin sağlanması, teknoloji ve yeni üretim tekniklerinden yararlanmalarına katkıda bulunulması, rekabet güçlerinin artırılması ve bireysel tasarrufların uygun kooperatif girişimcilik modelleri ile ekonomiye kazandırılması hedeflenmektedir.

<https://ticaret.gov.tr/kooperatifcilik/koop-des>



Proje başvurusunun yapıldığı ilde yoksulluğun azaltılması, sosyal yardım alan yoksul kesimin kendi geçimini temin edecek duruma getirilmesine destek olunması, yaşlı, engelli, kadın ve çocuklar gibi toplumun öncelikli kesimlerinin yaşam standartlarının yükseltilmesi, bunlara götürülen hizmetlerin kalitesinin artırılması ve toplumsal bütünleşmenin sağlanması amacına yönelik projelerdir.

Proje Başvurusu Yapabilecek Kuruluşlar

SODES kapsamında aşağıdaki kuruluşlar buldukları illerde proje başvurusu yapabilmektedir.

- Kamu kurum ve kuruluşları,
- İl özel idareleri,
- Belediyeler,
- Mahalli idare birlikleri,
- Üniversiteler,
- Meslek odaları,
- Sivil toplum kuruluşları.



Girişimci Destek Programı

Ülkemizin stratejik öncelikleri doğrultusunda belirlenen sektörler öncelikli olmak üzere yeni kurulan işletmeleri destekleyerek sürdürülebilirliklerini sağlamaktır. Bu program kapsamında iş kurma ve iş geliştirme destekleri mevcuttur.

<https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/1231/girisimci-destek-programi>



Tarım alanındaki genç girişimci sayısının artırılması, gençlerin tarımsal üretime yönelik yatırımlarının ve faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla genç çiftçilerimize 2.500.000 TL'ye kadar sunulan bir kredidir.

Süt hayvancılığı, besicilik, arıcılık, et tavukçuluğu, serada sebze üretimi, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği kapsamında;

- * Canlı hayvan alınmasına
- * Basit sera yapımına yönelik inşaat harcamalarına
- * Faaliyet konunuzla ilgili makine ekipman alınmasına (traktör hariç)
- * Kiralık işletmeler için kira ücretine
- * Faaliyet konunuzla ilgili işletme giderlerine



❖ yönelik ilgili krediden faydalanılabilmektedir. Koşullarınız ile üretim yaptığınız konu uygunsa ve ilgili yılda yayınlanan Cumhurbaşkanı Kararı'nda yer alan kriterleri sağlıyorsanız, sübvansiyonlu kredi uygulamaları kapsamında, düşük faizli kredi imkânından yararlanabilirsiniz.

<https://www.ziraatbank.com.tr/tr/ticari/tarim/genc-ciftci-kredisi>



İşletme Kredileri

- * Bitkisel Üretim İşletme Kredisi
- * Süt Hayvancılığı İşletme Kredisi
- * Besi Hayvancılığı İşletme Kredisi
- * Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği İşletme Kredisi
- * Kanatlı Hayvan Yetiştiriciliği İşletme Kredisi
- * Sera İşletme Kredisi
- * Elektronik Ürün Senedi-ELÜS Kredisi
- * TMO Makbuz Senedi Kredisi
- * Tarımsal İşletme Kredisi
- * Sözleşmeli Üretim Kredisi

Yatırım Kredileri

- ❖ Traktör Kredisi (0 km ve 2. el)
- ❖ Araç Kredisi (0 km ve 2. el)
- ❖ Makine- Ekipman Kredisi
- ❖ Tarım Arazisi Alım Kredisi



Proje Kredileri

- ❖ IPARD Proje Kredisi ve Niyet Mektubu
- ❖ IPARD Hibe Destekli Yatırım Kredisi
- ❖ Kırsal Kalkınma Yatırımlarına Yönelik Hibe Destekli Proje Kredisi
- ❖ Tarımsal Yatırım Kredisi



Bankacılık sektörü kadın girişimciliğini geliştirecek; özel avantajlı finansman imkanları, bankacılık işlemlerinde ücret muafiyetleri gibi finansal destekler sunmakta, bunların yanı sıra kadın girişimcilere özel; mentörlük, ücretsiz danışmanlık hizmeti ve finansal okuryazarlık eğitimleri gibi çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır.

Akbank: Kadın Kobi Paketi <https://www.akbank.com/tr-tr/urunler/Sayfalar/kadin-kobi-paketi.aspx>

Anadolubank: Kadın Girişimci paketi <https://www.anadolubank.com.tr/isiniz-icin/krediler/kadin-girisimci-paketi>

Denizbank:Turwib: Kadın İşletmelerine Finansman ve Danışmanlık Desteği paketi <https://www.denizbank.com/krediler/kobi-bankaciligi/teminatli-kredi/kadin-girisimci-turwib-destek-paketi>

QNB Finansbank: Kadın Girişimci İhracat Destek Kredisi <https://www.qnbfinansbank.com/kadin-girisimci-ihracat-destek-kredisi>

Türkiye İş Bankası: Kadın Girişimci Desteği <https://www.isbank.com.tr/is-ticari/kadin-girisimci>





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



ZONGULDAK'TA SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM

Zonguldak İl Tarım Müdürlüğü'nden alınan bilgiler ışığında Zonguldak'ta Ereğli ve Alaplı'da toplam 1340 adet organik tarım üretici 21.500 dekar alanda üretim yapmaktadır. Üreticilerin %90'ı fındık üreticisidir. Zonguldak'ın Alaplı ilçesinde önceleri çöplük olarak kullanılan ve ıslah edildikten sonra tarımsal faaliyete açılan 20 dönümlük arazide organik sebze yetiştiriliyor.

- * İyi Tarım uygulamaları olarak da Gökçebey ve Çaycuma'da sebze ve meyve yetiştiriciliği söz konusudur.
- * Yine sürdürülebilir tarımın önemli bir ayağı olan tıbbi ve aromatik bitkilerden aronya ve salep bitkilerinin ekimi yapılmaktadır. Ereğli Ormanlı'da 10 dekarın üzerinde bir alanda T.A isimli üretici aronya yetiştirmektedir. Yine Devrek de aronya bitkisi eken gurbetçi basında yer bulmuştur.

Ereğli OSB'de kurulan Organik Fındık Fabrikası



Solucan Gübresi Üretimi



Çaycuma ilçesinde, uygulanan 'İyi Tarım Uygulamaları' projesi kapsamında yetiştirilen ürünler Çatalağzı pazarında satışa sunulmuştur.



Alaplı'da Ayten Hanım'ın Organik Çiftliği



2017 yılında Alaplı'da 572 üretici 10.000 dekar arazide organik tarım yapmaktadır.

<https://www.ekoorganik.com/kategori/ureticiler/aytenhanimin-organik-ciftligi.aspx>





T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
HALKININ
HAMLESİ



İLHAM VEREN ÜRETİCİLER

"Fındığa göre bir dönüm arazide daha yüksek gelir getirici oldu



Çarşamba Ovası'nda tarımsal üretimi çeşitlendirerek özellikle fındık üreticilerine alternatif gelir kaynağı oluşturmak için Aronya Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi hazırlandı.



Almanya'da 40 yıl iş hayatından sonra memleketine dönen gurbetçi memleketi Devrek ilçesinde aronya bahçesi kurdu.



Uzman Eller Projesi'nden hibe alan Ziraat Mühendisi E.C Erzincan'da aronya yetiştiriciliğine başladı.

<https://www.tarimtv.gov.tr/tr/video-detay/destekten-faydalandi-aronya-uretimine-basladi-17661>

<https://tarlakusu.com.tr/aronya-ekimi-ile-ilgili-temel-bilgiler-2-10>





- ❖ İlçe Tarım Müdürlüğü'nün bile bilmediği salep üretimini başlatan ve aldığı ürünleri çoğaltarak başka üreticilere de vererek örnek olan eski Erdemir işçisi T.H., bir dönüm alandan yılda 80 bin lira gelir elde edilebileceğini ifade ederken, çilek ve fındıktan daha bereketli bir alana işaret etti.

«Ektiğiniz yıl ürününüzü alıyorsunuz. Bir dönümden 80 bin lira kazanmak mümkün. Fındık ve çilekten daha da verimli»

Ereğli Osmanlı ve Dağ Çileği



Ceviz



Kestane ve Kestane Balı



- * Bu sunumda çevre dostu üretim kapsamında «sürdürülebilir tarım» kavramı ve ilişkili kavramlar hakkında bilgi verilmiştir.
- * Sürdürülebilir Tarım ve kadın üreticileri arasındaki ilişkiye değinilmiştir.
- * Sürdürülebilir tarım türleri hakkında karşılaştırmalı olarak bilgi verilmiştir.
- * Önemi giderek artan «akıllı tarım» , «tarımda kalite», «sözleşmeli tarım» olguları anlatılmış ve sağladığı avantajlar hakkında bilgi verilmiştir.
- * Kadın üreticilerimize tarımsal desteklemeler hakkında bilgi verilmiştir.
- * Başta Zonguldak ve yurt genelinden ilham veren sürdürülebilir tarım üreticileri sunulmuştur.
- * Sebze ve meyve üretimine alternatif olarak tıbbi ve aromatik bitki üretimine dikkat çekilmiştir.



Bilinçli Üretici

Çevre Koruma

Toprak verimliliğini artırarak çevreci üretim biçimleri: bitkisel ve hayvansal karışık üretim, atık suyun yeniden kullanımı

Tarımsal üretimde farkındalığı arttırmak ve yeni iş modellerine (sözleşmeli tarım vb.) açık olmak

Teknolojiye ve araştırmaya yatırım

Kırsal Kalkınma

Verimli Üretim



Biyoçeşitlilik

Organik ve İyi Tarım hakkında bilgi sahibi olmak, resmi kuruluşların sertifika programlarına katılmak

Daha önce başaran tarımsal üreticilerden ilham alarak umutlu ve motivasyon sahibi olmak

Alternatif ürünlerden tıbbi ve aromatik bitki üretimini denemek

Kadın İstihdamı

Kadın istihdamını artırarak kırsal kalkınmayı sağlamak



- <https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa>
- <https://ctrorganic.com/>
- <https://nissert.com.tr>
- <https://www.ekolbelgelendirme.com/global-gap-belgesi/>
- <https://www.yatirimadestek.gov.tr/haber/kirsal-kalkinma-destekleri-2023-2024-donemi-tebliği-ilan-edilmistir/99>
- <https://ipard.tarimorman.gov.tr/>
- <https://ticaret.gov.tr/kooperatifcilik/koop-des>
- <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/1231/girisimci-destek-programi>
- <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/ticari/tarim/genc-ciftci-kredisi>
- <https://www.akbank.com/tr-tr/urunler/Sayfalar/kadin-kobi-paketi.aspx>
- <https://www.anadolubank.com.tr/isiniz-icin/krediler/kadin-girisimci-paketi>
- <https://www.denizbank.com/krediler/kobi-bankaciligi/teminatli-kredi/kadin-girisimci-turwib-destek-paketi>
- <https://www.qnbfinansbank.com/kadin-girisimci-ihracat-destek-kredisi>
- <https://www.isbank.com.tr/is-ticari/kadin-girisimci>
- <https://tarlakusu.com.tr/aronya-ekimi-ile-ilgili-temel-bilgiler-2-10>
- <https://www.ekoorganik.com/kategori/ureticiler/ayten-hanimin-organik-ciftligi.aspx>





Arz ederim.
Doç.Dr.Arzu BAYRAMOĞLU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi | İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi
İktisat Bölümü
arzutb@beun.edu.tr
0543 8408463



Bizi takip etmeyi unutmayın!